

Egzamin maturalny

Formuła 2023

Biologia

Próbna matura cz. III

Data: Kwiecień 2024 r.**Czas trwania:** 60 minut**Liczba punktów do uzyskania:** 20

Zasady oceniania zadania 1.1 (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. Pogłębianie wiedzy z zakresu różnorodności biologicznej oraz zjawisk i procesów biologicznych zachodzących na różnych poziomach organizacji życia. Zdający:</p> <p>1) opisuje i rozpoznaje organizmy.</p> <p>III. Postępowanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Zdający:</p> <p>2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje [...] graficzne [...].</p>	<p>II. Komórka. Zdający:</p> <p>14) wykazuje różnice w budowie komórki [...] grzybowej i zwierzęcej.</p>

Polecenie:

- Podaj jedną, widoczną na schematach, cechę budowy komórek grzybowych, która pozwala na odróżnienie ich od komórek zwierzęcych.

Zasady oceniania:

- 1 pkt – za poprawne podanie jednej, widocznej na schematach do zadania, cechy budowy komórek grzybowych, która pozwala na odróżnienie ich od komórek zwierzęcych, tj. obecność ściany komórkowej.
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie:

- Obecność ściany komórkowej.

Uwagi:

- ✗ Nie uznaje się odpowiedzi, w których zdający odwołuje się do cech, które nie są widoczne na schematach, np. „Brak lizosomów”.

Zasady oceniania zadania 1.2 (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. Pogłębianie wiedzy z zakresu różnorodności biologicznej oraz zjawisk i procesów biologicznych zachodzących na różnych poziomach organizacji życia. Zdający:</p> <p>3) wykazuje związki pomiędzy strukturą i funkcją na różnych poziomach organizacji życia.</p> <p>III. Postępowanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Zdający:</p> <p>2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje [...] graficzne [...].</p>	<p>VII. Grzyby. Zdający:</p> <p>1) przedstawia różnorodność morfologiczną grzybów;</p> <p>2) przedstawia czynności życiowe grzybów: odżywianie [...];</p> <p>6) przedstawia znaczenie grzybów [...] w przyrodzie [...].</p>

Polecenie:

- Wykaż, że grzybnia pod postacią długich i rozgałęzionych strzępek pozwala na efektywne pobieranie substancji z otoczenia.

Zasady oceniania:

- 1 pkt – za poprawne wykazanie związku między budową grzybni a efektywnym pobieraniem substancji z otoczenia, uwzględniające duży stosunek powierzchni do objętości komórek składających się na grzybnię,
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania:

- Składająca się z długich i rozgałęzionych strzępek grzybnia wykazuje duży stosunek powierzchni do objętości, co umożliwia efektywne pobieranie substancji z otoczenia.
- Długie i rozgałęzione strzępki grzybni zwiększają powierzchnię kontaktu z otoczeniem, co pozwala na wydajniejsze pobieranie wody i składników odżywczych.
- Rozgałęziona struktura grzybni maksymalizuje swoją powierzchnię, co bezpośrednio przekłada się na większą efektywność pobierania różnych składników z otoczenia.
- Duży stosunek powierzchni do objętości strzępek grzybni umożliwia efektywną absorpcję substancji z otoczenia.

Uwagi:

- Uznaje się odpowiedzi, w których zdający odwołuje się do zjawiska mikoryzy, np. „Rozgałęziona struktura grzybni maksymalizuje swoją powierzchnię, co bezpośrednio przekłada się na większą efektywność pobierania wody i soli mineralnych przez symbiotyczne grzyby mikoryzowe”.

- ✗ Nie uznaje się odpowiedzi zbyt ogólnych, np. „Składająca się z długich i rozgałęzionych strzępek grzybnia wykazuje korzystny stosunek powierzchni do objętości, co umożliwia efektywne pobieranie substancji z otoczenia”.

Zasady oceniania zadania 1.3 (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. Pogłębianie wiedzy z zakresu różnorodności biologicznej oraz zjawisk i procesów biologicznych zachodzących na różnych poziomach organizacji życia. Zdający: 5) przedstawia i wyjaśnia zależności między organizmami [...].</p> <p>III. Postępowanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Zdający: 2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje [...] graficzne [...].</p>	<p>VII. Grzyby. Zdający: 2) przedstawia czynności życiowe grzybów: odżywianie [...]; 6) przedstawia znaczenie grzybów [...] w przyrodzie [...].</p> <p>IX. Różnorodność roślin. 4. Odżywianie się roślin. Zdający: 6) przedstawia udział innych organizmów ([...] grzyby) w pozyskiwaniu pokarmu przez rośliny.</p>

Polecenie:

- Podaj nazwę specyficznej zależności międzygatunkowej zaprezentowanej na schemacie C oraz określ, jakie korzyści lub straty dla każdej ze stron wynikają z tej zależności.

Zasady oceniania:

- 1 pkt – za poprawne podanie nazwy specyficznej zależności międzygatunkowej zaprezentowanej na schemacie C (mikoryza) oraz określenie, jakie korzyści dla każdej ze stron wynikają z tej zależności,
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania:

- Mikoryza (wewnętrzna / endotroficzna) – grzyb pobiera od rośliny związki organiczne będące produktami fotosyntezy, ułatwiając jednocześnie roślinie pobieranie wody i soli mineralnych z gleby.
- Przedstawiona na schemacie zależność międzygatunkowa to mikoryza (wewnętrzna / endotroficzna). W mikoryzie strzępki grzyba zwiększają powierzchnię chłonną korzenia rośliny, w zamian roślina dostarcza grzybowi asymilatów / produkty fotosyntezy / glukozę.
- Jest to mikoryza (wewnętrzna / endotroficzna), dzięki której korzeń rośliny może pobierać więcej wody wraz z rozpuszczonymi w niej solami mineralnymi, natomiast grzyb otrzymuje od rośliny produkty fotosyntezy (np. glukozę).

Uwagi:

- ✗ Nie uznaje się odpowiedzi zbyt ogólnych, np. „Jest to oddziaływanie nieantagonistyczne / symbioza / mutualizm / protokooperacja...”, „Jest to mikoryza, dzięki której zarówno grzyb, jak i roślina odnoszą korzyści”.

Zasady oceniania zadania 1.4 (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Pogłębianie wiedzy z zakresu różnorodności biologicznej oraz zjawisk i procesów biologicznych zachodzących na różnych poziomach organizacji życia. Zdający: 3) wykazuje związki pomiędzy strukturą i funkcją na różnych poziomach organizacji życia.	2. Składniki organiczne. Zdający: 1) przedstawia budowę węglowodanów (uwzględniając wiązania glikozydowe α , β); rozróżnia [...] polisacharydy ([...] celuloza, chityna) i określa znaczenie biologiczne węglowodanów, uwzględniając ich właściwości [...] chemiczne [...].

Polecenie:

- Podaj jedną różnicę i jedno podobieństwo w budowie cząsteczki celulozy i chityny.

Zasady oceniania:

- 2 pkt – za poprawne wskazanie jednej różnicy i jednego podobieństwa w budowie cząsteczki celulozy i chityny,
- 1 pkt – za poprawne wskazanie jednej różnicy lub jednego podobieństwa w budowie cząsteczki celulozy i chityny,
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania:

- Różnica:
  - Celuloza utworzona jest z monomerów (β -)glukozy, a chityna z monomerów N-acetyloglukozaminy / (β -)glukozaminy.
  - Celuloza utworzona jest z połączonych ze sobą cząsteczek β glukozy, a chityna z cząsteczek, które są pochodnymi β glukozy.
  - Celuloza nie zawiera atomów azotu w swojej cząsteczce, a chityna tak.
  - Celuloza składa się z atomów C, H, O, a chityna z atomów C, H, O i N.
- Podobieństwo:
  - Podobieństwo: W obu cząsteczkach pomiędzy łańcuchami, utworzonymi przez połączone ze sobą monomery, występują dodatkowe wiązania wodorowe.

- W obu cząsteczkach występują wiązania (β -1,4-)glikozydowe.
- Obie cząsteczki występują pod postacią nierozgałęzionych łańcuchów.
- W obu cząsteczkach kolejne połączone ze sobą monomery są odwrócone o 180° względem poprzedniego.
- Oba związki to polisacharydy / wielocukry.

Uwagi:

- ✗ Nie uznaje się odpowiedzi, w których zdający, zamiast określenia podobieństw i różnic w budowie cząsteczek celulozy i chityny, odnosi się do innych, nie dotyczących bezpośrednio budowy chemicznej, cech, np. „Oba związki nie są rozpuszczalne w wodzie”, „Celuloza jest składnikiem ścian komórkowych komórek roślinnych, a chityna składnikiem ścian komórkowych komórek grzybów”.
- ✗ Nie uznaje się odpowiedzi zbyt ogólnych, np. „Chityna i celuloza są zbudowane z różnych monomerów”, „Chityna i celuloza mają różny skład pierwiastkowy”.

Zasady cenienia zadania 2.1 (0–3)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. Pogłębianie wiedzy z zakresu różnorodności biologicznej oraz zjawisk i procesów biologicznych zachodzących na różnych poziomach organizacji życia. Zdający:</p> <p>3) wykazuje związki pomiędzy strukturą i funkcją na różnych poziomach organizacji życia.</p> <p>III. Postępowanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Zdający:</p> <p>2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne [...].</p>	<p>X. Różnorodność zwierząt. Zdający:</p> <p>1) rozróżnia zwierzęta [...] łożyskowe i bezłożyskowe [...]; na podstawie drzewa filogenetycznego wykazuje pokrewieństwo między grupami zwierząt;</p> <p>4) wymienia cechy pozwalające na rozróżnienie kręgowców, a w ich obrębie [...] ssaków [...].</p> <p>XVI. Ewolucja. Zdający:</p> <p>3) określa pokrewieństwo ewolucyjne gatunków na podstawie analizy drzewa filogenetycznego.</p>

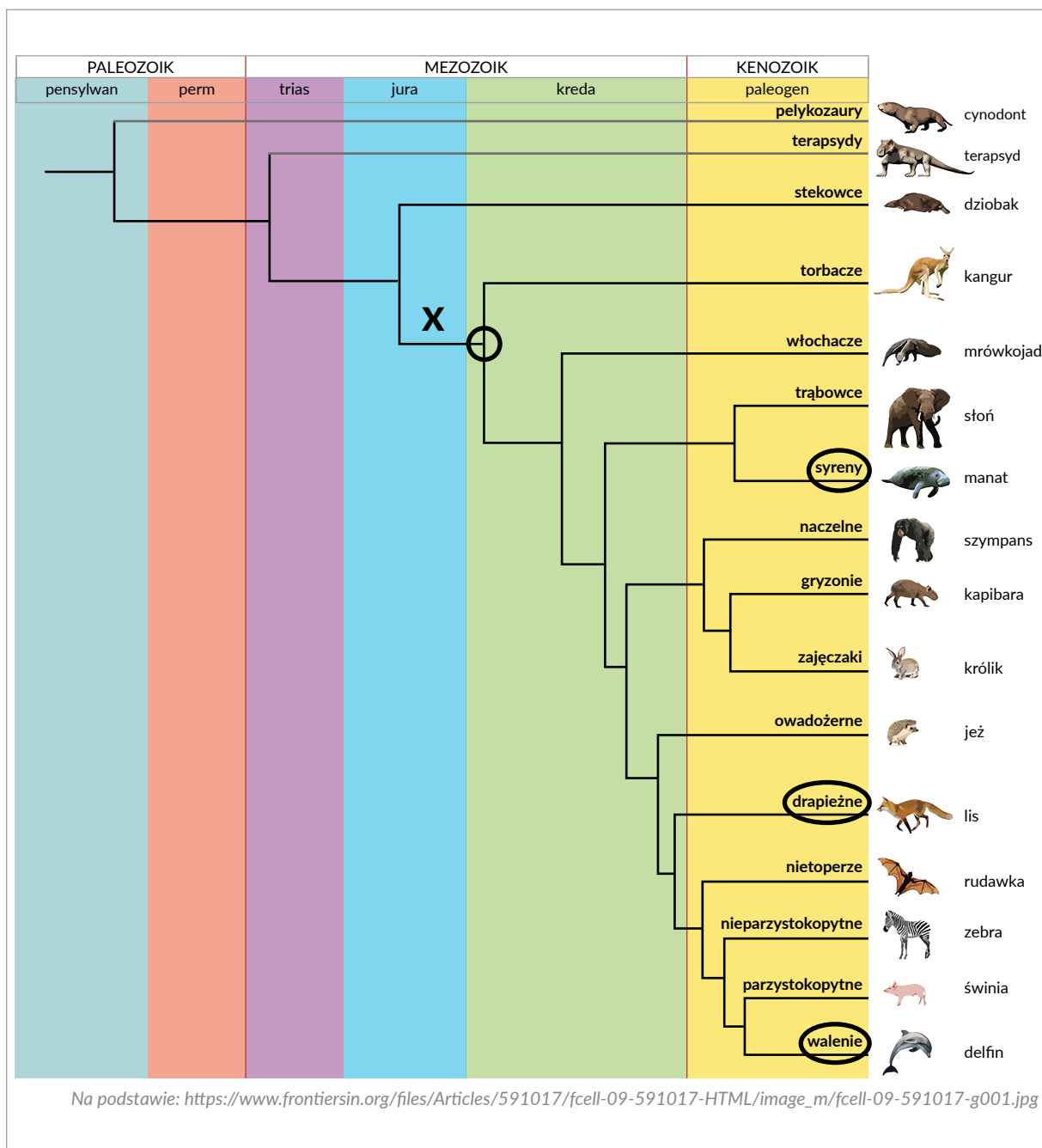
Polecenia:

- Zaznacz na powyższym drzewie filogenetycznym ostatniego wspólnego przodka ssaków łożyskowych i torbaczy – otocz kółkiem odpowiedni węzeł.
- Zaznacz na powyższym drzewie filogenetycznym moment, w którym doszło do utraty jajorodności – zapisz znak X obok odpowiedniej gałęzi.
- Zaznacz na powyższym drzewie filogenetycznym takson ssaków łożyskowych, u których doszło, przynajmniej u niektórych gatunków, do utraty małżowin usznych – otocz kółkiem odpowiednie nazwy taksonów.

Zasady oceniania:

- 3 pkt – za otoczenie kółkiem odpowiedniego węzła, zapisanie znaku X obok odpowiedniej gałęzi drzewa filogenetycznego oraz otoczenie dwóch nazw taksonów (należy otoczyć kółkiem dwa spośród trzech wymienionych: walenie, syreny, drapieżne),
- 2 pkt – za poprawne wykonanie dwóch z trzech poleceń,
- 1 pkt – za poprawne wykonanie jednego z trzech poleceń,
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań za 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie:

Zasady oceniania zadania 2.2 (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Postępowanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Zdający: 2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje [...] graficzne [...].	XVI. Ewolucja. Zdający: 3) określa pokrewieństwo ewolucyjne gatunków na podstawie analizy drzewa filogenetycznego.

Polecenie:

- Na podstawie przedstawionego drzewa filogenetycznego rozstrzygnij, czy włoścaczki są bliżej spokrewnione z torbaczkami czy gryzoniami. Odpowiedź uzasadnij.

Zasady oceniania:

- 1 pkt – za rozstrzygnięcie, że włoścaczki są bliżej spokrewnione z gryzoniami, wraz z prawidłowym uzasadnieniem, odwołującym się do porównania czasu życia ostatnich wspólnych przodków rozpatrywanych taksonów lub czasu rozdzielenia ich linii ewolucyjnych,
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań za 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie:

- Rozstrzygnięcie: Włoścaczki są bliżej spokrewnione z gryzoniami.
- Uzasadnienie:
  - Włoścaczki są bliżej spokrewnione z gryzoniami, ponieważ ich wspólny przodek żył później, niż wspólny przodek włoścaczki i torbaczkę.
  - Włoścaczki są bliżej spokrewnione z gryzoniami, ponieważ do rozdzielenia ich wspólnej linii ewolucyjnej doszło później, niż do rozdzielenia linii włoścaczki i torbaczkę.
  - Włoścaczki są bliżej spokrewnione z gryzoniami, ponieważ ich ostatni wspólny przodek żył mniej więcej w połowie kredy, a ostatni wspólny przodek włoścaczki i torbaczkę żył na początku trwania tego okresu.

Uwagi:

- ✗ Nie uznaje się odpowiedzi, w których brakuje porównania czasu życia ostatnich wspólnych przodków rozpatrywanych taksonów lub czasu rozdzielenia ich linii ewolucyjnych, np. „Włoścaczki są bliżej spokrewnione z gryzoniami, ponieważ ich ostatni wspólny przodek żył mniej więcej w połowie trwania kredy”, „Włoścaczki są bliżej spokrewnione z gryzoniami, ponieważ do rozdzielenia ich wspólnej linii ewolucyjnej doszło mniej więcej w połowie kredy”.

Zasady oceniania zadania 2.3 (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. Pogłębianie wiedzy z zakresu różnorodności biologicznej oraz zjawisk i procesów biologicznych zachodzących na różnych poziomach organizacji życia. Zdający: 3) wykazuje związki pomiędzy strukturą i funkcją na różnych poziomach organizacji życia.</p> <p>III. Postępowanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Zdający: 2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne [...].</p>	<p>XVI. Ewolucja. Zdający: 14) opisuje warunki, w jakich [...] ewolucja zbieżna; 15) rozpoznaje, na podstawie opisu, schematu, rysunku, konwergencję i dywergencję.</p>

Polecenie:

- Na podstawie przedstawionych informacji rozstrzygnij, czy wykształcenie płetw u syren i waleni jest przykładem konwergencji czy dywergencji. Odpowiedź uzasadnij.

Zasady oceniania:

- 1 pkt – za rozstrzygnięcie, że wykształcenie płetw u syren i waleni jest przykładem konwergencji, wraz z prawidłowym uzasadnieniem, odwołującym się do życia w tym samym środowisku,
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań za 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania:

- Rozstrzygnięcie: Jest to przykład konwergencji / ewolucji zbieżnej.
- Uzasadnienie:
  - Wykształcenie płetw u syren i waleni jest przykładem konwergencji, ponieważ ewoluowały one w podobnych warunkach środowiskowych i prowadzą podobny tryb życia.
  - Ewolucja syren i waleni jest przykładem ewolucji zbieżnej, ponieważ są to organizmy należące do różnych grup systematycznych / taksonów, ale wykształcając płetwy, upodobniły się ze względu na życie w tym samym środowisku.
  - Ewolucja syren i waleni jest przykładem konwergencji, ponieważ pomimo tego, że należą do odrębnych taksonów, upodobniły się poprzez przystosowanie do podobnych warunków życia, wykształcając płetwy.
  - Ewolucja syren i waleni jest przykładem konwergencji, ponieważ pomimo tego, że nie są ze sobą bezpośrednio spokrewnione, wykształciły płetwy pełniące tę samą funkcję, adaptując się do życia w środowisku wodnym.

Uwagi:

- ✗ Nie uznaje się odpowiedzi zbyt ogólnych, np. „Ewolucja syren i waleni jest przykładem ewolucji zbieżnej, ponieważ są to organizmy należące do różnych grup systematycznych”.

Zasady oceniania zadania 2.4 (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Pogłębianie wiedzy z zakresu różnorodności biologicznej oraz zjawisk i procesów biologicznych zachodzących na różnych poziomach organizacji życia. Zdający: 1) opisuje [...] i rozpoznaje organizmy. III. Postępowanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Zdający: 2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne [...].	X. Różnorodność zwierząt. Zdający: 4) wymienia cechy pozwalające na rozróżnienie [...] kręgowców, a w ich obrębie [...] ryb, [...] ssaków [...]; na podstawie tych cech identyfikuje organizm jako przedstawiciela jednej z tych grup.

Polecenie:

- Wybierz i zaznacz te cechy morfologiczne syren, na podstawie których można je odróżnić od ryb.
  - A. Obecność szczątkowego owłosienia u osobników dorosłych.
  - B. Brak powiek chroniących gałki oczne.
  - C. Obecność płetwy ogonowej ustawionej w poziomie.
  - D. Uzębienie wykazujące tendencję do redukcji.
  - E. Brak małżowin usznych.
  - F. Obecność przepony.

Zasady oceniania:

- 1 pkt – za prawidłowe zaznaczenie dwóch cech morfologicznych, na podstawie których można odróżnić syreny od ryb,
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań za 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie:

- A. Obecność szczątkowego owłosienia u osobników dorosłych.
- C. Obecność płetwy ogonowej ustawionej w poziomie.

Zasady oceniania zadania 3.1 (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Postępowanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Zdający: 2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe [...].	XIV. Genetyka klasyczna. 2. Zmienność organizmów. Zdający: 6) przedstawia rodzaje mutacji genowych [...].

Polecenie:

- Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A, B albo C oraz odpowiedź 1., 2. albo 3.

Zasady oceniania:

- 1 pkt – za poprawne dokończenie zdania (A3.),
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie:

- A3.

Zasady oceniania zadania 3.2 (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Postępowanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Zdający: 2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne [...].	XIV. Genetyka klasyczna. 2. Zmienność organizmów. Zdający: 6) przedstawia rodzaje mutacji genowych [...]. XV. Biotechnologia. Podstawy inżynierii genetycznej. Zdający: 3) przedstawia narzędzia wykorzystywane w biotechnologii molekularnej (enzymy: [...] enzymy restrykcyjne) i określa ich zastosowania; 4) przedstawia istotę technik stosowanych w inżynierii genetycznej ([...] analiza restrykcyjna i elektroforeza DNA [...]).

Polecenie:

- Przyporządkuj wymienionym genotypom 1.-3. oznaczenia wyników A-C, otrzymanych po elektroforezie w teście na anemię sierpowatą.

Zasady oceniania:

- 1 pkt – za poprawne przyporządkowanie trzech wyników elektroforezy do odpowiednich genotypów,
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie:

- 1. Homozygota dominująca: A.
- 2. Homozygota recesywna: C.
- 3. Heterozygota: B.

Zasady oceniania zadania 3.3 (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Postępowanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Zdający: 2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne [...].	XIV. Genetyka klasyczna. 1. Dziedziczenie cech. Zdający: 4) przedstawia dziedziczenie jednogenowe [...]; 10) analizuje rodowody i na ich podstawie ustala sposób dziedziczenia danej cechy. 2. Zmienność organizmów. Zdający: 8) określa na podstawie analizy rodowodu [...] podłoże genetyczne chorób człowieka [...].

Polecenie:

- W poniższych zdaniach podkreśl w każdym nawiasie właściwe określenie, tak aby zdanie było prawdziwe. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji przedstawionych na rodowodzie.

Zasady oceniania:

- 2 pkt – za podkreślenie w obu zdaniach właściwych określeń i prawidłowe uzasadnienie każdego z nich, odnoszące się do analizy rodowodu,
- 1 pkt – podkreślenie tylko w jednym zdaniu właściwego określenia i prawidłowe jego uzasadnienie, odnoszące się do analizy rodowodu,
- 0 pkt – za odpowiedź, która nie spełnia powyższych wymagań, lub za brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania:

- Anemia sierpowata (dziedziczy się autosomalnie / jest sprzężona z płcią), ponieważ mężczyzna jest jej nosicielem, a w przypadku sprzężenia z płcią byłoby to niemożliwe.
- Allel warunkujący anemię sierpowatą jest (dominujący / recesywny), ponieważ zdrowi rodzice (nosiciele) mogą mieć chore potomstwo.

Zasady oceniania zadania 4.1 (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. Pogłębianie wiedzy z zakresu różnorodności biologicznej oraz zjawisk i procesów biologicznych zachodzących na różnych poziomach organizacji życia. Zdający:</p> <p>3) wykazuje związki pomiędzy strukturą i funkcją na różnych poziomach organizacji życia;</p> <p>5) przedstawia i wyjaśnia zależności między organizmami [...].</p> <p>III. Posługiwanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Zdający:</p> <p>2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne [...].</p> <p>IV. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów biologicznych. Zdający:</p> <p>1) interpretuje informacje i wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe między procesami i zjawiskami [...].</p>	<p>XVII. Ekologia.</p> <p>3. Ekologia ekosystemu. Ochrona i gospodarka ekosystemami. Zdający:</p> <p>6) przedstawia adaptacje obronne ofiar drapieżników [...].</p>

Polecenie:

- Na podstawie przedstawionych informacji określ znaczenie adaptacyjne morfologicznego podobieństwa młodych osobników plataksów indyjskich do płazińca *Pseudoceros periaurantis*.

Zasady oceniania:

- 1 pkt – za poprawne określenie znaczenia adaptacyjnego podobieństwa morfologicznego młodych osobników plataksów indyjskich do płazińca *Pseudoceros periaurantis*, odnoszące się do zmniejszenia prawdopodobieństwa zaatakowania ich przez drapieżniki,
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania:

- Młode osobniki płataksów indyjskich, które przypominają wyglądem i sposobem zachowania płazińca *Pseudoceros periaurantus*, są rzadziej atakowane przez drapieżniki.
- Upodobnienie się młodych osobników płataksów indyjskich do toksycznego płazińca zwiększa ich szansę na przetrwanie, ponieważ są omijane przed drapieżnikami.
- Podobieństwo do toksycznego gatunku płazińca pozwala płataksom uniknąć ataku drapieżników.

Uwagi:

- ✗ Nie uznaje się odpowiedzi zbyt ogólnych, np. „Upodobnienie się młodych osobników płataksów indyjskich do toksycznego płazińca zwiększa ich szansę na przetrwanie”, „Podobieństwo do toksycznego gatunku płazińca pozwala płataksom przeżyć”.

Zasady oceniania zadania 4.2 (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. Pogłębianie wiedzy z zakresu różnorodności biologicznej oraz zjawisk i procesów biologicznych zachodzących na różnych poziomach organizacji życia. Zdający:</p> <p>3) wykazuje związki pomiędzy strukturą i funkcją na różnych poziomach organizacji życia;</p> <p>5) przedstawia i wyjaśnia zależności między organizmami [...].</p> <p>III. Posługiwanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Zdający:</p> <p>2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne [...].</p> <p>IV. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów biologicznych. Zdający:</p> <p>1) interpretuje informacje i wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe między procesami i zjawiskami [...].</p>	<p>XVI. Ewolucja. Zdający:</p> <p>5) wyjaśnia mechanizm działania doboru naturalnego [...];</p> <p>6) wykazuje, że dzięki doborowi naturalnemu organizmy zyskują nowe cechy adaptacyjne.</p> <p>XVII. Ekologia.</p> <p>3. Ekologia ekosystemu. Ochrona i gospodarka ekosystemami. Zdający:</p> <p>6) przedstawia adaptacje obronne ofiar drapieżników [...].</p>

Polecenie:

- Wyjaśnij, w jaki sposób w toku ewolucji doszło do utrwalenia się wyglądu młodych osobników płataksów indyjskich. W odpowiedzi uwzględnij mechanizm działania doboru naturalnego.

Zasady oceniania:

- 1 pkt – za poprawne wyjaśnienie mechanizmu utrwalenia się wyglądu młodych osobników plataksów indyjskich na drodze doboru naturalnego, uwzględniające większą szansę na uniknięcie ataku drapieżników i osiągnięcie dojrzałości płciowej, a więc warunkujące większe szanse przeżycia i rozrodu,
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania:

- Osobniki plataksów indyjskich, które były bardziej podobne wyglądem do toksycznego płazińca *P. periaurantus*, miały większą szansę na uniknięcie ataku drapieżników, a więc również na przeżycie, osiągnięcie dojrzałości płciowej i rozmnożenie się.
- Plataksy bardziej podobne do toksycznych płazińców były rzadziej atakowane przez drapieżniki, przez co wzrastało prawdopodobieństwo osiągnięcia przez nie wieku reprodukcyjnego i wydania na świat potomstwa.
- Największe szanse na przeżycie i wydanie potomstwa miały te osobniki plataksów indyjskich, które skuteczniej redukowały presję ze strony drapieżników z powodu wyglądu upodabniającego je do toksycznego płazińca *Pseudoceros periaurantus*.

Zasady oceniania zadania 4.3 (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. Pogłębianie wiedzy z zakresu różnorodności biologicznej oraz zjawisk i procesów biologicznych zachodzących na różnych poziomach organizacji życia. Zdający:</p> <p>5) przedstawia i wyjaśnia zależności między organizmami oraz między organizmem a środowiskiem.</p> <p>III. Postępowanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Zdający:</p> <p>2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe [...].</p> <p>IV. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów biologicznych. Zdający:</p> <p>1) interpretuje informacje i wyjaśnia związki przyczynowo-skutkowe między procesami i zjawiskami [...].</p>	<p>XVII. Ekologia.</p> <p>3. Ekologia ekosystemu. Ochrona i gospodarka ekosystemami. Zdający:</p> <p>7) określa zależności pokarmowe w ekosystemie na podstawie analizy fragmentów sieci pokarmowych [...].</p> <p>XVIII. Różnorodność biologiczna, jej zagrożenia i ochrona. Zdający:</p> <p>1) przedstawia typy różnorodności biologicznej: [...] gatunkową [...].</p>

Polecenie:

- Wyjaśnij, dlaczego zmniejszenie populacji plataksów indyjskich może być poważnym zagrożeniem dla rafy koralowej.

Zasady oceniania:

- 1 pkt – za prawidłowe wyjaśnienie uwzględniające przyczynę – zmniejszenie populacji plataksów indyjskich, mechanizm – wzrost liczebności populacji wodorostów i skutek – zachwianie stanu równowagi ekosystemu rafowego,
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie:

- Spadek liczebności populacji plataksów indyjskich przyczyni się do wzrostu liczebności wodorostów, których nadmierna ekspansja może doprowadzić do zaburzenia stanu równowagi ekologicznej ekosystemu rafowego.
- Zmniejszenie populacji plataksów indyjskich może być poważnym zagrożeniem dla rafy koralowej, ponieważ regulują one liczebność wodorostów. W przypadku zbyt dużej ilości wodorostów stan równowagi ekologicznej rafy zostaje zakłócony.
- Spadek liczebności populacji plataksów indyjskich przyczyni się do wzrostu liczebności wodorostów, których nadmierna ekspansja doprowadzi np. do spadku bogactwa gatunkowego raf.
- Zmniejszenie populacji plataksów indyjskich może być poważnym zagrożeniem dla rafy koralowej, ponieważ regulują one liczebność wodorostów. W przypadku zbyt dużej ilości wodorostów pojawia się zbyt duża ilość gatunków roślinożernych, przez co dochodzi do zmiany naturalnego składu gatunkowego rafy.
- Spadek liczebności populacji plataksów indyjskich przyczyni się do wzrostu liczebności wodorostów, których nadmierna ekspansja doprowadzi np. do lokalnego zaniknięcia koralowców, które nie mogą prawidłowo funkcjonować w nieprzejrzystych wodach.

Uwagi:

- Uznaje się odpowiedzi, w których zdający podaje inny (niż wyżej podane) przykład skutku nadmiernej ekspansji wodorostów, pod warunkiem, że skutek ten jest prawdopodobny.

Zasady oceniania zadania 4.4 (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>I. Pogłębianie wiedzy z zakresu różnorodności biologicznej oraz zjawisk i procesów biologicznych zachodzących na różnych poziomach organizacji życia. Zdający: 5) przedstawia [...] zależności między organizmami [...].</p> <p>III. Postępowanie się informacjami pochodzącymi z analizy materiałów źródłowych. Zdający: 2) odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe [...].</p>	<p>XVII. Ekologia. 3. Ekologia ekosystemu. Ochrona i gospodarka ekosystemami. Zdający: 2) przedstawia skutki konkurencji [...] międzygatunkowej; 7) określa zależności pokarmowe w ekosystemie na podstawie analizy fragmentów sieci pokarmowych [...].</p>

Polecenie:

- Podaj nazwę zależności międzygatunkowych występujących między niżej wymienionymi organizmami.

Zasady oceniania:

- 1 pkt – za podanie poprawnych nazw dwóch zależności międzygatunkowych,
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania:

- Plataks indyjski i papugoryba: konkurencja (międzygatunkowa).
- Plataks indyjski i wodorosty: roślinożerność.

Zasady oceniania zadania 4.5 (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
<p>VI. Rozwijanie postawy szacunku wobec przyrody i środowiska. Zdający: 1) rozumie zasadność ochrony przyrody; 1) rozumie zasadność ochrony przyrody; 2) prezentuje postawę szacunku wobec istot żywych; 3) odpowiedzialnie i świadomie korzysta z dóbr przyrody; 4) objaśnia zasady zrównoważonego rozwoju.</p>	<p>XVIII. Różnorodność biologiczna, jej zagrożenia i ochrona. Zdający: 8) uzasadnia konieczność współpracy międzynarodowej (CITES, Konwencja o Różnorodności Biologicznej, Agenda 21) dla ochrony różnorodności biologicznej.</p>

Polecenie:

- Uzupełnij tabelę – do każdego wymienionego dokumentu związanego z ochroną różnorodności biologicznej przyporządkuj odpowiedni opis (A.-D.), który tego dokumentu dotyczy.

Zasady oceniania:

- 1 pkt – za poprawne przyporządkowanie trzech opisów do wymienionych w tabeli dokumentów.
- 0 pkt – za odpowiedź niespełniającą wymagań na 1 pkt albo za brak odpowiedzi.

Rozwiązanie:

Dokument	Opis
CITES	C
Konwencja o Różnorodności Biologicznej	D
Agenda 21	A

Kompleksowe przygotowanie do egzaminu maturalnego z biologii!

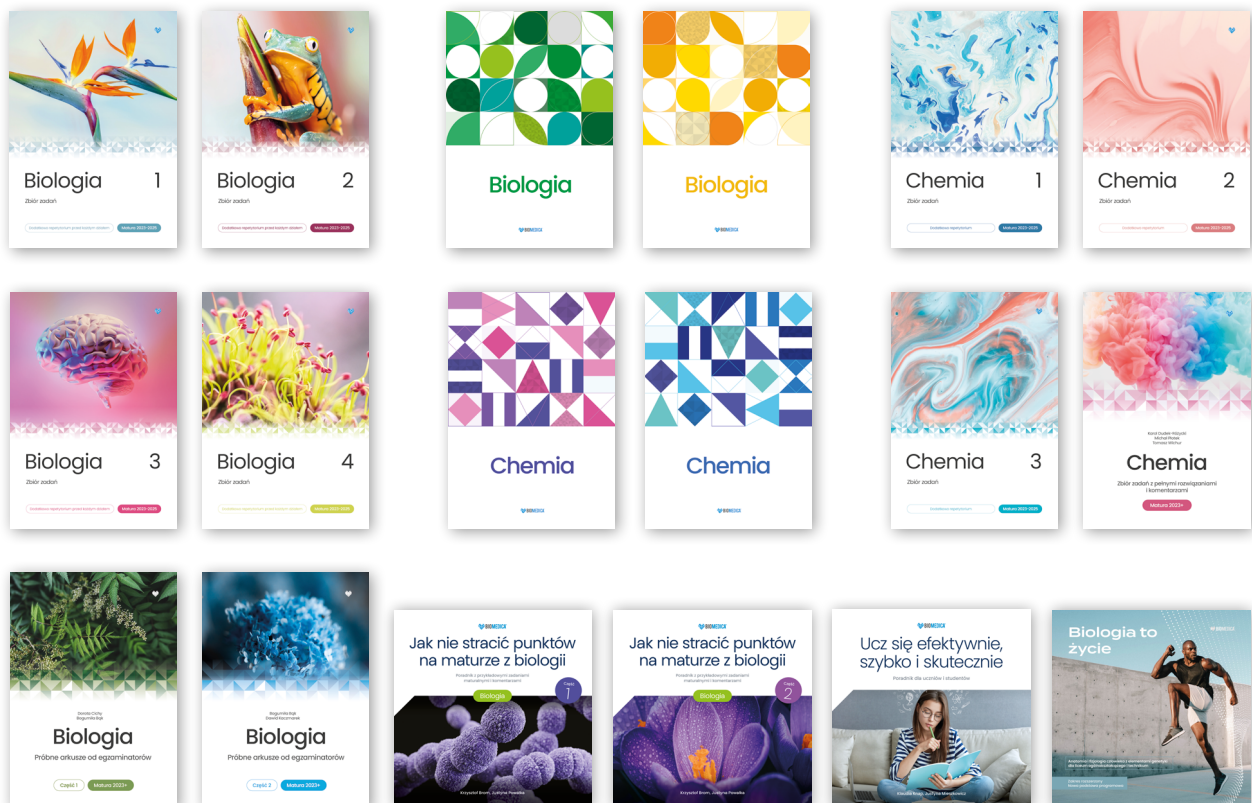
MedicStudy.pl

Zobacz darmową lekcję:

Do egzaminu maturalnego polecamy:

Nowa seria książek

Jak nie stracić punktów na maturze z biologii

Zobacz fragment książki:

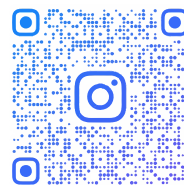
Nasze strony www:

- Wydawnictwo: biomedica.edu.pl
- Oficjalny sklep: biomedica.com.pl
- Platforma edu: medicstudy.pl
- Sklep: sklepmaturalny.pl

Dołącz do nas na IG i TikTok:

IG:

TikTok:

